

Vår saksbehandler
Staale I Reiten, 92840453

Vår dato
18. mai 2010
Tidligere dato

Vår referanse
6424-3/10/NOF/PAM/sir/200
Tidligere referanse

Til
Forsvarsdepartementet

Kopi til

Internt

Intern kopi til

Lokaliseringsalternativer for Forsvarets nye kampfly, hørings svar fra Norges Offisersforbund

Norges Offisersforbund gir her vår anbefaling til hvor Forsvarets nye kampfly skal lokaliseres, basert på utredningsrapporten om "Vurdering av lokaliseringalternativer for Forsvarets nye kampfly". Vi merket oss at høringsdokumentet bærer et visst preg av å helle mot en enbaseløsning basert kun på økonomi. I den forbindelse savner vi en mer langsiktig vurdering av Luftforsvarets samlede aktivitet og basestruktur for å gi et helhetlig bilde av synergi og potensiale etter at det nye kampflyet kommer på plass. I rapporten står det at depot vedlikeholdet skal utføres av industrien. Vi savner en konsekvensbeskrivelse av dette, samt en kost- nytte vurdering av hvorfor en velger denne løsningen, ikke minst opp mot vurderingene av viktigheten og fleksibiliteten av å ha dette som en del av strukturen som i dag.

Norges Offisersforbund kan slå fast at høringsdokumentene viser at en tobaseløsning med Bodø og Ørland, er beste løsning for samfunnet, Forsvaret og Luftforsvaret ut fra operative-, personellmessige - og rekrutteringsmessige hensyn. Det er det beste alternativet for å gjennomføre operasjoner og styrkeproduksjon. Den oppfyller alle våre allierte forpliktelser som i dag og støypåvirkningen reduseres ift en enbaseløsning. Løsningen vil også gi en betydelig samfunnsmessig gevinst gjennom oppgradering av infrastruktur. Vi ser også at Evenes kan videreføres som en øvelses- avlastningsbase som i dag. Denne stasjonen har i dag en infrastruktur som er godt egnet til dette uten at det medfører store kostnader for drift og vedlikehold.

I prosessen frem mot en politisk beslutning vil Norges Offisersforbund sette særlig krav til at omstillingen skal være kost-/nytteeffektiv. Den skal også ta særlig hensyn til personellet og personellmessige konsekvenser. Videre forutsetter vi at all omorganisering gjennomføres som en inkluderende prosess der tilsatte og tillitsvalgte på alle nivåer blir trukket inn fra starten. Rapporten skal gi regjeringen grunnlag for å ta en beslutning om lokalisering for Forsvarets nye kampfly F-35 Joint Strike Fighter

Operasjoner

Operasjoner er kampflyenes mulighet til å løse pålagte oppdrag som militær tilstedeværelse i våre nærområder, NATO Quick Reaction Force (QRA), Renegade, Høy Luftmilitær Beredskap (HLB) er basert på tre forhold:

- Reaksjonstid
- Rekkevidde/dekningsgrad
- Holdetid

Til tross for F-35s rekkevidde fremgår det av høringsrapporten at ingen enbaseløsning gir fullt ut dekning innenfor det totale ansvars-/operasjonsområdet. En permanent lokalsiering av kampflyene både i nord og sør vil derfor gi økt dekningsgrad og holdetid, redusert reaksjonstid, og dermed økt evne til tilstedeværelse og oppdragsløsning innenfor interesse- /ansvarsområdet, sammenlignet med en løsning med konsentrasjon på en base.

En tobaseløsning vil også gi mer robusthet i forhold til driftsstans på en av basene.

En to base løsning med Bodø og Ørland vurderes i rapporten som meget godt egnet på grunn av at den gir god rekkevidde, reaksjonstid og holdetid i det totale operasjonsområdet. I tillegg sikres en daglig tilstedeværelse av kampfly i store deler av landet. En slik utgangsspredning reduserer også behovet for å iverksette Høy Luftmilitær Beredskap (HLB).

Styrkeproduksjon

Det som er dimensjonerende for styrkeproduksjonen er antallet piloter og flytimer. Trenings- og øvingsflyging vil i stor grad gjennomføres med et stort antall kampfly samtidig, og det vil være krevende å gjennomføre alt fra bare en base. En slik en-base løsning er mulig men forutsetter nye arbeidstidsordninger, og er svært ressurskrevende og belastene på personellet. En slik løsning gir i tillegg liten fleksibilitet for uforutsette hendinger og liten mulighet for å ta igjen tapt flytid som følge av kanseleringer, uten å måtte fly i helger og sene nattetimer. Rapporten konkluderer med at dette er konsekvensen ved en en-baseløsning, selv om det innføres to-skift og flyging går utover det vi i dag har som normalarbeidsdag. Dette er i rapporten beskrevet til også å medføre ekstra kostnader utover det som er beskrevet i de økonomiske modellene. Til dette vil vi bemerke at Forsvaret har svært mange unntak fra arbeidsmiljøloven som gir nødvendig fleksibilitet i forbindelse med vakt, øvelser og beredskap samt oppøving til internasjonale operasjoner.

Vi er derfor enig i konklusjonen i rapporten som beskriver Bodø-Ørland alternativet som en meget tilfredsstillende løsning for styrkeproduksjonen av kampfly. Dagens løsning med Ørland og Bodø har ulike fordeler og ulemper, men avlaster hverandre gjensidig, spesielt med tanke på sortieavvikling (dvs basens evne til å håndtere nødvendige antallflybevegelser) og tilgang på luftrom. Avstanden mellom basene er i tillegg passe med tanke på daglig samtrening med kampfly, og behovet for samtrening med land- og sjøstyrker dekkes som i dag. Dagens QRA-løsning kan også videreføres.

Øvingsluftrom – operasjonsområder – samtrening med andre

Rapporten sier at en tobaseløsning vil gi best tilgang på luftrom, og gir også mulighet til å sette samme styrkepakker fra ulike baser. Øvingsluftrom er også viktig for våre sikkerhetspolitiske målsetting om å øve sammen med utelandske enheter i Norge. Det nye strategiske konseptet for Forsvaret, uttrykker en ambisjon om å sikre en stabil militær tilstedeværelse i våre nærområder, der også ledig og tilgjengelig infrastruktur skal stilles til rådighet for allierte og partnere ved behov.

Bodø hovedflystasjon har gjennom flere år hatt bilaterale avtaler med Sverige innenfor luftmilitær virksomhet. Fra Bodø trekkes det spesielt frem Cross Border Trening (CBT) på mellom 400-500 sorties som en del av den daglig aktiviteten uten at det medfører ekstra kostnader.

Dette har i de senere år blitt videreutviklet og utvidet gjennom det nordiske forsvarssamarbeidet som også omfatter Finland, Danmark og Island. Samarbeidet vil sannsynligvis utvides videre og dermed få økt betydning for luftmilitært samarbeid, for eksempel gjennom mer omfattende bruk av trenings- og øvingsområder i Sverige (Vidsel). Dette kan også gjelde alliert trening.

Ørland har de siste årene tilpasset infrastrukturen og organisasjonen mot alliert treningsvirksomhet. Basen fungerer i dag som et alliert treningssenter for luftstyrker, og markedsføres i dag som vertsavdeling for allierte kampflyøvelser. Ørland er den basen som har hatt det største tilfanget av luftoperativ alliert trening de senere år. Ørland har blant annet vært base for NATOs største kampflyøvelse, NATO Air Meet (NAM)/Bold Avenger (BAR) fem ganger. God tilgang på øvingsluftrom over sjø og over land og god infrastruktur for alliert trening er vesentlige forhold som gjør at Ørland vurderes til å være meget godt egnet for alliert øving og trening. I tillegg er nærhet til skytefeltet Tarva en fordel.

Høringsrapporten konkluderer med at en tobaseløsning er beste alternativ for å håndtere alliert trening og øving, og poengterer også at det er økt støy i forbindelse med alliert trening og øving. Utredningen beskriver tilgjengelige luftrom ved å kvantifisere i antall. Dette gir et feil bilde. Ved å måle tilgjengelig luftrom i areal blir bilde mer nyansert. Vi ser også at det er hensiktsmessig at en har to baser ut fra samtrening med Sjøforsvaret og Hæren som har en stor base i Nord og en i Sør, spesielt opp mot Forward Air Controller (FAC).

En to-base løsning vil også ha betydelig større langsiktig fleksibilitet for å kunne absorbere økt aktivitet eller lokalisering av andre strukturelementer.

Personellmessig gevinst

Det er knyttet en betydelig risiko for kompetansetap ved relokalisering dersom man velger andre lokaliseringalternativer enn å velge en to-base løsning bestående av Bodø og Ørland. En tilleggsrapport fra et eksternt konsulentselskap (Asplan Viak) har vurdert dette for Forsvaret. Her konkluderer en med det personell- og kompetansemessige aspektet av lokaliseringsspørsmålet er vurdert ut fra to faktorer: risiko for kompetansetap ifm relokalisering og evne til å rekruttere og beholde kompetent personell.

Kartlegging av personellet ved dagens kampflybaser viser at det er stor sammenheng mellom fødested og jobbsted, og det kommer frem at en relativt stor andel personell i den kampflyrelaterte virksomheten som er knyttet til stedet. Spesielt gjelder dette sivile, men også omtrent halvparten av befalet er bosatt i samme fylke som de jobber.

Grovt sett vurderes to tredjedeler av det aktuelle personellet på dagens kampflybaser å ha en kompetanse som er lite forsvarsspesifikk, i den forstand at de har et alternativt arbeidsmarked. En stor del av det kampflyrelaterte personellet, spesielt teknikere og flygere har høy grad av spesialisering, og vil dermed være vanskelig å erstatte. Risikoen for kompetansetap ved flytting ansees som meget høy blant sivile, spesielt teknikere. Dette gjelder til dels også eldre yrkesbefal selv om disse ansees å ha høyere mobilitet enn sivile.

Omfanget av kompetansetapet vil også styrkes av en rekke faktorer, som arbeidsmarkedet lokalt/regionalt, konjukturer, boligpriser med mer.

I tillegg til den kortsiktige utfordringen en har med å få personellet til å flytte til en ny base, er Forsvaret avhengig av at man i det lange løp klarer å rekruttere nytt personell og beholde den kompetansen personellet representerer. Mange jobber i samme region som de er født/oppvokst, noe

som viser at lokal rekruttering er viktig men lokaliseringsløsningen må også tiltrekke seg personell fra andre deler av landet.

Rapporten konkluderer med at en to-base løsning vil være best i rekrutteringsøyemed, i og med at det regionale rekrutteringsomfanget øker, og personell fra andre deler av landet kan velge mellom to ulike lokaliseringer, både arbeidsmarkedsmessig og servicemessig.

En enbaseløsning vil gi utfordringer i forhold til å rekruttere og beholde kompetanse. Dette kan kompenseres gjennom ulike tiltak med disse vil erfaringsmessig kun ha en kortsiktig effekt, og vil ikke representere en langsiktig og stabil løsning for verken Forsvaret eller personellet.

Økonomi og samfunnmessig gevinst

Anskaffelsen av nye kampfly medfører, uavhengig av lokaliseringsløsning, betydelige investeringskostnader knyttet i forhold til EBA. Norges Offisersforbund stiller spørsmålstegn ved tallene all den tid vi ikke har mulighet til å gå bak tallene. Vi stiller også spørsmålstegn ved bruken av moderat rissiko som metode all den tid det ikke foreligger noen vurderinger i ettertid for kostander ved flytting av avdelinger i Forsvarssektoren.

Det vil være en betydelig samfunnmessig gevinst gjennom oppgradering av infrastruktur, ved å velge en to-base løsning med Bodø og Ørland som det foretrukne alternativet.

Dagens rullebaner vil uavhengig av lokalisering av forsvarets nye kampfly, kreve oppgradering ut fra blant annet endrede sikkerhetskrav. Den skisserte løsningen i Bodø, med flytting av rullebanen, vil også gi et lavere støybilde for all flytrafikk, både sivil og militær.

På Ørland vil en forlengelse av rullebanen være tilstrekkelig og fysiske inngrep i Grandefjæra som er verneområde vil ikke aktualiseres.

Norges Offisersforbund mener derfor at merkostnader i rapporten, knyttet til investering og drifting av en to-baseløsning med Bodø og Ørland, kan forsvares ut fra den samfunnmessige gevinsten det gir og ut fra hensynet til de operative, styrkeproduksjon og personellmessige gevinst ved å velge en to-base løsning.

Norges Offisersforbund ber om at Forsvarsdepartementet velger en to-base løsning der Bodø og Ørland er beste alternativ for lokalisering av Forsvarets nye kampfly.

For Norges Offisersforbund

Peter A Moe
Forbundsleder